

Türk Edebiyatında Gazeteler

GİRİŞ

Geçmişte olduğu gibi bugün de edebiyat ürünleri çok büyük oranda üç farklı yayın organı tarafından okurlara ulaşmaktadır. Bunlar kitaplar, dergiler ve gazetelerdir. Bu yayın organlarının toplum içindeki edebî hareketlilikte farklı fonksiyonları vardır. Bu fonksiyonları sırasıyla şöyle ifade etmek mümkündür:

1. Şiir, hikâye, roman, piyes, anı, gezi, deneme, eleştiri türlerindeki ürünlerin sadece kitaplar aracılığıyla okurlara ulaştırıldığı bir toplumda edebî hareketlilik çok zayıf, ağır aksak olacaktır. Çünkü bir yazar veya şair bazen yılda bir, bazen de ancak iki üç yılda bir yeni bir kitapla okurların karşısına çıkmaktadır.

- GAZETELER İSE KİTAP VE DERGİLERE GÖRE GÜNCELİ DAHA FAZLA TEMSİL EDEN YAYIN ORGANLARIDIR. TÜRKİYE'DE İLK ZAMANLAR HAFTALIK, HAFTADA İKİ ÜÇ VEYA DÖRT BEŞ GÜN, DAHA İLERİKİ ZAMANLARDA DA HER GÜN YAYIMLANMAYA BAŞLANMIŞ OLAN GAZETELERDE ŞİİRLERE, HİKÂYE, ROMAN VE PİYES TEFRIKALARINA, MAKALE VE ELEŞTİRİLERE YER VERİLMESİ GAZETE TAKİP EDEN OKUYUCULARIN EDEBİYATLA DAHA FAZLA İLGİLENMELERİNE VESİLE OLMUŞTUR. BU ANLAMDA EDEBÎ ÜRÜNLERE YER VEREN GAZETELERİN, KİTAP VE DERGİLERLE KARŞILAŞTIRILDIĞINDA HEM DAHA GENİŞ BİR KİTLEYE HİTAP ETTİĞİ HEM DE DAHA FAZLA OKURUN EDEBİYATLA HAŞIR NEŞİR OLMASINI SAĞLADIĞI KESİNDİR. BUNDA GAZETENİN FİYATININ UCUZ OLMASININ, GÜNLÜK HABER ALMA İHTİYACINI KARŞILAMAK İSTEYEN OKURLARIN BU İHTİYAÇLARININ YANI SIRA EDEBÎ METİNLERLE DE KARŞILAŞMALARININ ÖNEMLİ BİR ROLÜ VARDIR. ASLINDA GAZETELERİN BAŞLICA GAYELERİNDEN BİRİ OKUYUCUYA SADECE GÜNLÜK MEMLEKET VE DÜNYA OLAYLARINDAN HABER VERMEK DEĞİL, AYNI ZAMANDA ONU İLMÎ VE EDEBÎ MESELELER İLE METİNLERDEN DE HABERDAR ETMEKTİR.

- DERGİLERİN ÇOĞUNLUKLA AYDA BİR YAYIN YAPIYOR OLMASI, GÜNLÜK YAYINLANAN GAZETELERE GÖRE OKURLARIN EDEBİYATLA İLİŞKİSİNDE DERGİLERİN GAZETELERDEN DAHA SOĞUK VE UZAK BİR İŞLEVE SAHİP OLDUĞUNU DÜŞÜNDÜRMEKTEDİR. TABİİ SAYFALARINDA EDEBÎ ESERLERE, ŞAİR VE YAZARLARIN KÖŞE YAZILARINA SIK SIK YER VEREN GAZETELERLE BU İŞLEVE SAHİP OLMAYAN GAZETELERİ BİRBİRİNDEN AYIRMAK GEREKİR. ÇÜNKÜ TANZİMAT'TAN BUGÜNE GAZETENİN BU İŞLEVİ DAİMA DEĞİŞMİŞTİR. İŞTE BU ÇALIŞMADA TANZİMAT'TAN BUGÜNE EDEBİYATIN GAZETELERİMİZDEKİ YERİNİN DEĞİŞİM MACERASI ELE ALINMIŞTIR.

Tanzimat'ta Gazete ve Edebiyat

- SELİM NÜZHET'İN VERDİĞİ BİLGİYE GÖRE "GAZET İSMİ VENEDİK'TEN ALINMIŞTIR. 1600'LÜ YILLARDA VENEDİK'TE BİR GAZETE ÇIKARILYOR VE ORADA ÇIKAN BİR PARANIN ADI OLAN 'BİR GAZETE'YE SATILYORDU. MODERNLEŞME SÜRECİNDE ÖRNEKALINAN FRANSA'DA İLK GAZETE 1631'DE, BİZDE İSE TÜRKÇE YAYIN YAPAN İLK GAZETE BU TARİHTEN TAM İKİ YÜZ YIL SONRA, 1831'DE ÇIKARILMIŞTIR. ANCAK AZINLIKLARIN OSMANLI TOPRAKLARINDA 1831 ÖNCESİNDE KENDİ DİLLERİNDE GAZETE ÇIKARDIKLARI DA BİLİNMEKTEDİR

. Selim Nüzhet'in Türk Gazeteciliği adlı çalışmasında verdiği bilgilerden yola çıkarak 1860'tan 1880'e kadar geçen zamanda hangi gazetelerin hangi yıllarda çıkmaya başladığına dair bir fikir vermesi açısından aşağıdaki tablo düzenlenmiştir

1860 TERCÜMAN-I AHVAL, RUZNAME-İ CERİDE-İ HAVADİS	1864 RUZNAME-İ CERİDE-İ HAVADİS	1867 VELEDÜLCEVAİB, MUHİP, UTARİT, MECMUA-İ MAARİF, İSTANBUL	1870 TERAKKİ (MİZAH), MEMALİK-İ MAHRUSA, MİRKAT, ASIR, HAKAYIKU'LVEKAYİ	1873 SİRAC, LATİFE, HULÂSATÜLEFK ÂR	1876 ÇAYLAK, ARKADAŞ, MÜSAVAT, UMRAN, SELÂMET
1861 TASVİR-İ EFKAR	1865 TAKVİM-İ TİCARET	1868 TERAKKİ	1871 İBRET, LETAİF-İ ASAR	1874 TİYATRO, ŞAFAK, KAHKAHA, ŞARK, EFKÂR, MEDENİYET	1877 HAKİKAT
1863 CERİDE-İ ASKERİYE	1866 MUHBİR, AYİNE-İ VATAN, VATAN	1869 MÜMEYYİZ, KEVKEB-İ ŞARKÎ, DİYOJEN, HADİKA, VAKAYİ-İ ZAPTİYE, BASİRET, TERAKKİ (KADINLARA), MÜMEYYİZ (ÇOCUKLARA)	1872 HAYAL, ÇINGIRAKLI TATAR	1875 GEVEZE, İTTİHAT, MEDDAH, SADAKAT, ETFAL, İSTİKBAL, VAKİT, SABAH, SADAKAT (ÇOCUKLARA), KAMER	1878 TERCÜMAN-I ŞARK, BAHÇE, MECMUA-İ ŞARK, VASITA-İ SERVET, TERCÜMAN-I HAKİKAT, OSMANLI
					1880 ZİRAAT

Tanzimat Dönemi Gazeteler

-TAKVİM-İ VEKAYİ (1831)

TÜRK EDEBİYATINDA ÇIKARILAN İLK GAZETE OLARAK KABUL GÖREN RESMİ GAZETEDİR. RESMİ İLANLARIN YANI SIRA DEVLETLE İLGİLİ GÜNCEL GELİŞMELER DE YER ALMAKTAYDI. HAFTALIK OLARAK ÇIKARTILAN GAZETE KESİNTİLİ DE OLSA CUMHURİYET'E KADAR DEVAM ETMİŞ VE DAHA SONRA RESMİ GAZETE ADIYLA ÇIKARILMAYA BAŞLANMIŞTIR.

-CERİDE-İ HAVADİS (1840)

YARI RESMİ GAZETE OLARAK İNGİLİZ CHURCHİLL TARAFINDAN 1840 YILINDA ÇIKARILMAYA BAŞLANMIŞTIR. BU GAZETEDE İLİM VE EDEBİYAT HAKKINDA DA YAZILAR YER ALMIŞTIR. DÜNYA EDEBİYATINDAN ÖRNEK ESERLER DE CERİDE-İ HAVADİS'DE YAYIMLANMIŞTIR. GAZETE ANCAK 1864 YILINA KADAR YAYINDA KALABİLMİŞTİR.

ÖZEL GAZETELER

-TERCÜMAN-I AHVAL (1860)

ŞİNASİ VE AGAH EFENDİ TARAFINDAN 1860 YILINDA ÇIKARILMIŞTIR. TÜRK EDEBİYATINDAKİ İLK ÖZEL GAZETE OLARAK KABUL EDİLİR. İLK ÖZEL GAZETE OLMANIN YANINDA KÜLTÜR VE EDEBİYAT HAYATINA GETİRDİĞİ HEYECAN VE YENİLİKLERLE DE DİKKAT ÇEKMIŞTİR. GAZETEDE ŞİNASİ VE ZİYA PAŞA'NIN MAKALELERİ BÜYÜK BİR DİKKATLE TAKİP EDİLİYORDU. BİR ARA ZİYA PAŞA'NIN BİR YAZISI NEDENİYLE KESİNTİYE DE UĞRAMIŞTIR. BU TÜRK BASIN TARİHİNDE İLK SANSÜR OLARAK TARİHE GEÇMIŞTİR. GAZETE ANCAK 6 YIL ÇIKARILMIŞ VE 1866 YILINDA YAYINDAN KALDIRILMIŞTIR.

-TASVİR-İ EFKAR (1862)

TÜRK EDEBİYATINDA ÇIKARILAN İKİNCİ ÖZEL GAZETEDİR. 1862 YILINDA ŞİNASİ TARAFINDAN ÇIKARILAN GAZETİYİ DAHA SONRA NAMIK KEMAL ÇIKARMAYA DEVAM EDER. İLK ÖZEL GAZETE GİBİ TASVİR-İ EFKAR'IN DA TÜRK KÜLTÜR, SİYASİ VE EDEBİYAT HAYATINDA BÜYÜK BİR ÖNEMİ VARDIR. ÖZELLİKLE ŞİNASİ'NİN YAZDIĞI SİYASİ YAZILAR BU DÖNEMDE DİKKAT ÇEKMIŞTİR. ŞİNASİ GİBİ NAMIK KEMAL DE YAZILARI YÜZÜNDEN YURT DIŞINA KAÇMAK ZORUNDA KALINCA GAZETİYİ RECAİZADE MAHMUT EKREM ÇIKARMAYA DEVAM ETMIŞTİR.

-MUHBİR (1866)

ALİ SUAVİ TARAFINDAN 1866 YILINDA ÇIKARILMAYA BAŞLANAN ÖZEL GAZETEDİR. SADECE TÜRKÇE DEĞİL; FRANSIZCA, ARAPÇA, ALMANCA VE İNGİLİZCE DE YAYIMLANMIŞTIR. SİYASİ YAZILARINDAN DOLAYI GAZETE KAPATILMIŞTIR.

-HÜRRİYET (1868)

NAMIK KEMAL VE ZİYA PAŞA TARAFINDAN 1868 YILINDA ÇIKARILMAYA BAŞLANMIŞTIR. BİR DİĞER ÖZELLİĞİ İSE YURT DIŞINDA ÇIKARILAN İLK TÜRK GAZETESİ OLMASIDIR.

-İBRET (1870)

AHMET MİTHAT EFENDİ TARAFINDAN 1870 YILINDA ÇIKARILMAYA BAŞLANMIŞTIR. DAHA SONRA NAMIK KEMAL TARAFINDAN YAZI YAZILMAYA BAŞLANAN GAZETE NAMIK KEMAL'İN "VATAN YAHUT SİLİSTRE" ADLI TİYATROSU NEDENİYLE KAPATILMIŞTIR.

-TERCÜMAN-I HAKİKAT (1878)

AHMET MİTHAT EFENDİ TARAFINDAN 1878 YILINDA ÇIKARILMAYA BAŞLANMIŞTIR. TANZİMAT DÖNEMİNDE ÇIKARILAN GAZETELERİN ARASINDA EN UZUN ÖMÜRLÜ OLANLARINDAN BİRİDİR.

TANZİMAT DÖNEMİ GAZETELERİNİN LİSTESİ

- TAKVİM-İ VAKÂYI (1831)
- CERİDE-İ HAVADİS (1840)
- VAKAYI-İ TIBBİYE (1850)
- TERCÜMAN-I AHVAL (1860)
- TASVİR-İ EFKÂR (1862)
- AYİNE-İ VATAN (1866)
- MUHBİR (1866)
- TERAKKİ GAZETESİ (1868)
- BASİRET (1869)
- MÜMEYYİZ (1869)
- İBRET (1870)
- MUSAVVER GAZETESİ (1872)
- DEVİR-BEDİR (1872)
- VAKİT (1875)
- TERCÜMAN-I HAKİKAT (1878)
- MİZAN GAZETESİ (1886)
- İKDAM (1894)

HAZIRLAYAN -DURU KARADAĞ

de Pechiney prend
logo pour solder un
ant par Rio Tinto, le pôle emba

prévoit une augmentation de la
demande d'aluminium de 4 % à 5 %
en 2011: « Il continue à remplacer
d'autres matériaux grâce à sa légè-
reté, sa résistance à la corrosion ou
encore sa recyclabilité à l'infini... »
Quelque 75 % de l'aluminium
fabriqué depuis un siècle est enco-
re en circulation. Dans tous les sec-
teurs, excepté l'aéronautique, l'alu-
minium gagne en effet du terrain.
Exemple: les canettes. 100 % d'en-
tre elles sont en aluminium aux
Etats-Unis, ce taux est de 70 % en
Europe. Et l'automobile, où cer-
tains constructeurs, les allemands
en particulier, en commandent de
plus en plus (+ 20 % par an). De fait,
un kilo d'aluminium remplace
deux kilos d'acier et 100 kg d'allège-
ment de la masse d'un véhicule per-
mettent une réduction de 9 gram-
mes de CO₂ par kilomètre. Le grou-
pe fournit Mercedes, BMW et Audi.
Pour enrayer la baisse de l'utili-
sation de l'aluminium dans l'aéro-
nautique, Alcan EP mise sur une

Tre
europ
relativ
cherch
porté
« Nous
Asie,
notre
pas les
nait
plusiè
Dans
sauf
l'alu
gagn

gées:
avec u
investi
ans, c'
Chine.
d'hui,
accompagner nos clients », expli-
4,5 milliards en

augmentation de la
Tre
aluminium de 4 à 5 %
europ
relativ
cherch
porté
« Nous
Asie,
notre
pas les
nait
plusiè
Dans
sauf
l'alu
gagn
gées:
avec u
investi
ans, c'
Chine.
d'hui,
accompagner nos clients », expli-
4,5 milliards en